

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 34.01:378.4.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ – ШЛЯХ ДО ЇЇ ВХОДЖЕННЯ В ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР І ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

**О.В. Гаращук, доктор економічних наук, професор.
Державна інспекція навчальних закладів України.**

**В.І. Куценко, доктор економічних наук, професор.
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»**

*Із цього всього може виникнути
щось іще для всього людства – надія.*
Р. Хайнлайн

© Гаращук О.В., 2016.

© Куценко В.І., 2016.

Стаття отримана редакцією 14.12.2016 р.

Останнім часом вища освіта України зазнала суттєвих змін під впливом високої конкуренції між вищими навчальними закладами перш за все за студента; реального зменшення фінансування освітньої сфери в цілому і вищої освіти, зокрема. До речі, спостерігається зменшення й відносних показників фінансування освіти. Якщо, приміром, у 2013 р. на освіту було передбачено виділити 7,4% валового внутрішнього продукту, у тому числі на вищу освіту – 2,1%, то в наступному, 2014 р., ці показники вже склали відповідно 6,4 і 1,8% [9, с. 3]. У цих умовах важливими напрямками фінансового забезпечення освітньої сфери є його диверсифікація; забезпечення збалансованої відповідності між академічною місткістю, виконавчою потужністю та фінансовою життєдіяльністю; інтеграція освіти, науки та бізнесу. Разом із тим вища освіта перетворюється на важливий чинник інтернаціоналізації, міжнародної конкурентоспроможності країни.

Одним із головних завдань, що постають сьогодні перед вищою освітою України, є її інтеграція в єдиний європейський освітній простір, у якому європейське співтовариство сприяє міжнародній кооперації, що у свою чергу сприяє підвищенню якості освіти в цілому і вищої зокрема. Цьому сприяє й реалізація нового Закону України «Про вищу освіту», який, на нашу думку, є підґрунтям для здійснення реформи вищої освіти, реалізації її європейської парадигми. Україна включена у процес світової академічної мобільності та наслідуює у цьому контексті загальні тенденції.

Єдиний освітній європейський простір – це об'єднання інтелектуальних ресурсів, що сприяє підвищенню якості освітнього процесу; це система створення особистості умов для її багаторівневого саморозвитку й навчання, що забезпечує в змісті освіти спадкоємність між різними типами установ; це відображення сучасної педагогічної реальності та узагальнення різноманітних експонованих соціумом індивідуальних форм розвитку й освітніх можливостей, тобто зовнішній простір вибору. Сьогодні понад 4 млн студентів, за даними ОЕСР, навчаються за межами країни, громадянами якої вони є. Особливо багато таких студентів у Китаї, Індії та Кореї. З кожним роком збільшується й кількість української молоді, що намагається отримати вищу освіту в інших державах.

Нинішня інформаційна революція перетворює єдиний освітній простір на єдиний інформаційно-освітній простір. На європейському просторі – це шлях до створення Європейської моделі вищої освіти, а для освітніх закладів – це свого роду системно інформаційно-технологічний

модуль, який включає перш за все матеріально-технічні, інформаційні та кадрові ресурси й забезпечує управлінський процес, узгодження, обробку, передавання та зберігання відповідної інформації.

Зазначені напрями діяльності стали предметом досліджень цілого ряду науковців, у числі яких варто відмітити: В. Андрущенко, П. Атаманчука, І. Бабина, М. Бойченко, Я. Болубаша, Ш. Бонда, Т. Веллі, К. Вертезі, Ш. Вільямса, Г. Гевко, Л. Гриневиц, Дж. Найта, Р. Калідіна, Л. Карамушкіну, О. Козієвську, О. Красовську, В. Кременя, Л. Курій, Б. Мітчелла, І. Мотунова, В. Олійника, Д. Плинокоса, П. Полянського, М. Степка, С. Тарабана, В. Цикіна, К. Шейлера, В. Шинкарука та багатьох інших.

Дослідження у цьому аспекті мають сприяти забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку країни. Для досягнення цього освіта має спрямовувати свій навчально-виховний процес на потреби реального життя; забезпечити органічний взаємозв'язок навчально-виховного процесу із життям студентів поза навчальним закладом, відкритий характер навчання, коли значимою є будь-яка інформація студента на занятті, його власні думки та дії, а також думки й дії інших людей; зв'язок індивідуальних цілей студентів із цілями колективу, країни, суспільства; постановка життєвих і пізнавальних цілей студентами під час навчання; оцінювання індивідуальних досягнень студентів без порівняння з іншими [10]. Тому мета нашого дослідження полягає в тому, щоб на основі здійсненого аналізу сучасного стану інтернаціоналізації освіти, використання позитивних можливостей обґрунтувати шляхи підвищення якості вищої освіти у контексті входження освітньої сфери в єдиний європейський освітній простір.

Досягнення цієї мети передбачає реалізацію відповідних програм. Скажімо, програма «Україна-2020» в сфері освіти передбачає: приведення програм підготовки кадрів у відповідність з європейськими вимогами; вдосконалення системи безперервного навчання; необхідність зробити вищу освіту України привабливою для інвесторів, конкурентоспроможною. Світовий досвід свідчить, що інтернаціоналізація освіти сприяє підвищенню її якості. Не дивно, що у цей час зростає мобільність студентів. У світі, за даними ЮНЕСКО, за останні 25 років мобільність студентів зросла втричі й до 2025 р. вона наблизиться до 5 млн осіб.

Мобільність студентів у свою чергу передбачає можливість постійно підтримувати на рівні, не нижчому від мінімально допустимих норм, основні показники, пов'язані з природним відтворенням населення, що дозволяє забезпечувати стійкий соціально-економічний розвиток; здатність зберігати високий рівень здоров'я населення, зниження рівня поширення соціально небезпечних захворювань; можливість забезпечити високий рівень життя населення; підтримка та збереження необхідних параметрів якості соціального середовища, яке безпосередньо впливає на безпеку особистості; здатність протистояти міграційному відтоку населення [5].

Наближенню української системи освіти до європейської сприяє реалізація Угоди про міжнародну співпрацю університетів – партнерів, що передбачає розроблення та реалізацію програми міжнародних літніх університетських шкіл, які є свого роду інформативно-комунікативною програмою, основним завданням котрої є налагодження партнерських стосунків між студентами вищих навчальних закладів України, Європи, США та інших країн. Імплементация Закону України «Про вищу освіту» дозволить започаткувати нові підходи до організації освітнього процесу, поліпшення матеріально-технічної бази та якості підготовки фахівців. У цьому контексті у країнах Європейського Союзу здійснюється спроба гармонізувати підготовку кадрів на таких засадах:

- освітні кредити накопичуються безперервно зі щорічним контролем;
- безперервна освіта є зобов'язанням через механізм ліцензування, сертифікацію, а також системи оплати праці;
- контроль якості освіти;
- публічність інформації про якість підготовки кадрів.

Українська система освіти рухається в напрямі інтеграції з Європейським Союзом, з європейською освітньою сферою на основі гармонізації системи залікових кредитів і допусків до різних видів навчання, активного використання дистанційних технологій тощо. Інтернаціоналізація української освіти тісно пов'язана з її вдосконаленням. Це стосується:

- змісту едукативної (розширення права навчального закладу та студента на вибір навчальних предметів і перенесення уваги на розвиток діяльнісних можливостей студента);
- мережі та структури навчальних закладів (їх урізноманітнення своєю метою має розширення можливостей вибору студентом закладу, що відповідає його можливостям, запитам і вимогам ринку; зменшення кількості вищих навчальних закладів, профілізація в системі загальної освіти тощо);
- управління (розширення прав навчальних закладів з одночасним посиленням громадського нагляду та впливу на них у формі опікунських рад тощо);
- процесу едукативної (перехід від авторитаризму до ситуації справжнього партнерства та

філософії дитиноцентризму);

- кадрової політики (оцінювання роботи викладача за реальною віддачею, ринковий механізм працевлаштування, власної професійної компетенції тощо);
- сфери засобів едукації (переорієнтація на засоби індивідуального призначення, дистанційне навчання тощо);
- сфери контролю (зовнішня щодо МОН України система інспекції та звужування її функцій, адекватне застосування бальної шкали оцінювання діяльнісних досягнень студентів);
- матеріально-фінансової сфери (за умов громадянського самоврядування, участь громади буде зростати) [3].

У країнах Європейського Союзу для забезпечення якості освіти, для досягнення освітніх стандартів особливу увагу приділяють гармонійному поєднанню складових освітніх стандартів, чіткому розділенню об'єктів стандартизації між загальнодержавним, регіональним і «вишівським» рівнем. До речі, для оцінювання якості освітнього стандарту, скажімо, по певній навчальній дисципліні запропоновано такі показники:

- повнота «цілепокладання» (характеризує відповідність освітнього стандарту цілям вищої професійної освіти);
- фундаментальність (можливість забезпечення загальноосвітнім стандартом широкої наукової підготовки спеціалістів);
- гуманістичність і гуманітарність (ступінь орієнтації освітніх стандартів на розвиток особистості фахівця, розширення його кругозору тощо);
- структурність (виділення в структурі освітнього стандарту загальнодержавного, регіонального та «вишівського» компонентів);
- методична повнота (методичне забезпечення освітнього стандарту: наявність педагогічних контрольних матеріалів, типових екзаменаційних вимог із різних дисциплін тощо);
- технологічність освітнього стандарту (наявність способів і засобів постановки навчальної цілі та можливостей об'єктивних поетапних вимірів ступенів їх досягнення)*.

Для різних дисциплін оцінка освітнього стандарту може бути диференційованою. Вагові коефіцієнти встановлюються методом групових експертних оцінок. Експертами можуть виступати працівники вищих навчальних закладів, представники зацікавлених підприємств. Валідність освітніх стандартів допомагає підвищити якість підготовки фахівців. Оцінити її можна з урахуванням таких компонентів: цілепокладання, відповідність, прогностичність, технологічність. Під валідністю цілепокладання розуміють відповідність змісту освітнього стандарту загальним цілям підготовки. Що стосується валідності відповідності, то це є відповідність змісту стандартів навчально-нормативним документам, регламентуючим підготовку фахівців. Прогностична валідність відображає придатність стандарту для підготовки фахівців, орієнтованих на розвиток науково-технічного прогресу. Технічну валідність розуміють як наявність робочих програм, навчальних тезаурусів тощо.

Інтернаціоналізація вищої освіти передбачає і створення необхідних умов для успішної діяльності викладацького складу ВНЗ в Україні, тобто таких, які існують в інших європейських країнах. Ураховуючи низький рівень показників економічного розвитку в Україні, високий показник інфляції, можна зазначити, що реальні видатки на освіту в нашій країні залишаються вкрай низькими. Скажімо, зарплата професора українського вищого навчального закладу кратно менша, ніж американського чи французького. Це зумовлює необхідність пошуку додаткових робіт, що не може не позначитися на якості освіти, на якості підготовки кадрів в українських вишах. Тобто без підвищення рівня фінансування, оплати праці викладачів не може йти мова про підвищення якості освіти. Адже при низькій зарплаті викладачі змушені шукати додаткове навантаження, а студенти намагаються працювати. А тому проблема фінансування освіти залишається надзвичайно актуальною та гострою. Викладач ВНЗ – це перш за все науковець. А для цього необхідно суттєво зменшити аудиторне навантаження викладача вищої школи, щоб у нього був час на здійснення наукових досліджень.

Інтернаціоналізація української освіти пов'язана також із залученням до вищих навчальних закладів іноземних викладачів. Однак це можуть собі дозволити вищі навчальні заклади, які постійно здійснюють модернізацію і навчального закладу, і навчального процесу, формування прозорого механізму адміністративного управління навчальним закладом, який має сприяти інноваційному розвитку освітньої сфери в цілому й вищої зокрема.

* Можна вводити й додаткові критерії, кожний із яких має додаткові показники. Приміром, критерій «структурність» може включати наявність галузевого компонента, тезауруса спеціаліста, формування загальних вимог до випускника. Показники конкретизуються, виходячи з діючого класифікатора напрямів підготовки спеціалістів у вищій школі.

Показником останнього є формування та розвиток технопарків, які являють собою діючу модель виробничої діяльності в освітній сфері. Вони сприяють передачі й практичному освоєнню технологій, прискоренню темпів і підвищенню якості інноваційної продукції. Технопарки, як свідчать фахівці, стали фундаментом технологічного лідерства не лише в країнах Європейського Союзу, але й у США, Японії, Китаї, Індії. Як відомо, перші технопарки з'явилися у США*. Головна мета технопарку – це комплексне поліпшення добробуту жителів території за рахунок розвитку інноваційного виробництва та конкуренції між бізнесом і вищими навчальними закладами, що сприяють прогресуванню інноваційних ідей. Трансфер технологій у цьому випадку досягається за рахунок стимулювання та управління інтелектуальними потоками між науково-дослідними інститутами, освітніми закладами, промисловими підприємствами тощо.

Технопарки виконують широкий спектр завдань: науково-дослідних, економічних, проектних, кадрових тощо. Вони займаються не лише науково-дослідницькими роботами, але й економічним їх забезпеченням, виконанням науково-технічних проектів, створенням системи підготовки і перепідготовки кадрів. У роботі технопарків важлива роль відводиться системі маркетингу та менеджменту, зокрема в освітній сфері. Багато з них мають бізнес-інкубатори, за допомогою яких інноваційні компанії на базі технопарку отримують потужну підтримку. Бізнес-інкубатори являють собою сучасну модель розвитку «від ідеї до її комерціалізації». Це одна з ефективних моделей створення нових підприємств. На етапах «організації з нуля» багато компаній зіштовхується з великою кількістю проблем, пов'язаних з організаційно-правовими правилами ліцензування діяльності. Консультанти бізнес-інкубатора надають підтримку підприємствам і створюють для них більш легкі, перш за все стартові умови.

У зв'язку з тим, що в Україні від ідеї до її втілення в практику, а тим більше до комерціалізації цього продукту, проходить досить значний відрізок часу, то наявність у системі вищої освіти технопарків, бізнес-інкубаторів веде до скорочення цього часу. Щоправда, технопарки, бізнес-інкубатори потребують відповідної інфраструктури, на базі якої здійснюється діяльність ряду науково-дослідних компаній і виробничих комплексів, формуються ділові центри, виставкові майданчики, навчальні заклади, об'єкти побутового обслуговування, житлові об'єкти, транспортні, під'їзні шляхи тощо. Тож не дивно, що з розвитком технопарків, бізнес-центрів пов'язана важлива роль у забезпеченні перспектив розвитку української освіти, її інтеграції в єдиний європейський простір. У цьому контексті стратегічними напрямками їх розвитку мають стати:

- поліпшення взаємодії між бізнесом, освітою, наукою та державою з метою формування конкурентоспроможних науково-технічних підвалів для впровадження проривних інновацій;
- підвищення інноваційної основи існуючого бізнесу й динаміки появи нових інноваційних компаній;
- радикальне підвищення ефективності та результативності наявної інфраструктури, що забезпечує комерціалізацію результатів наукових досліджень і засвоєння нових технологій;
- реалізація політики щодо інноваційного розвитку території та створення мережі територіально-виробничих комплексів, які реалізують конкурентний потенціал територій, формування ряду інноваційних високотехнологічних кластерів.

Важливим показником інтернаціоналізації освіти є наявність у вищих навчальних закладах України іноземних студентів. Щорічний приріст чисельності іноземних студентів в українських вишах складає 7–8%. Проте загальна їх чисельність ще є незначною – близько 60 тис., що складає 2,9% загальної чисельності студентів українських вишів. Для порівняння зазначимо, скажімо, у США цей показник досягає майже 20%, у Великій Британії – 12%, хоча вартість навчання, особливо у США, для іноземних студентів є досить високою.

Освіта Великої Британії – це бренд, який вона формувала віками. І нині Оксфорд і Кембридж – кращі з кращих вишів не лише у цій країні, але й у світі, хоча середня тривалість здобуття вищої освіти у цій країні значно менша, ніж в інших (рис. 1).

Останнім часом Німеччина приділяє значну увагу якості навчання у ВНЗ. Тому українських студентів навчальних закладів цієї країни беруть лише тих, хто успішно закінчив два курси вітчизняного вишу. Студент має право також вступити до підготовчого коледжу, що функціонує при німецькому університеті. Протягом року навчання там здійснюється підготовка до тесту та

* Це був технопарк при Стенфордському університеті, створений ще у 50х роках минулого століття. Саме він був покладений в основу формування Кремнієвої долини.

* Щоб стати студентом вищого навчального закладу США, необхідно: засвідчити знання англійської мови, мати атестат про закінчення середньої освіти, який американський виш визнає еквівалентним до національного диплома за старшу середню освіту; заплатити за навчання або отримати фінансову допомогу від американських чи інших спонсорів.

встановлення обсягу знань, який студенти проходять після закінчення курсу. Навчання в коледжі безкоштовне, але існує так званий семестровий збір.

Рис. 1. Тривалість здобуття вищої освіти (роки)

Привабливими для іноземних абітурієнтів є і ВНЗ Франції, де вища освіта для молоді з усього світу є безкоштовною. Вона практично доступна для всіх іноземців, хто володіє французькою мовою.

В Україні підготовку іноземних студентів здійснюють ВНЗ майже всіх регіонів (у 2013/14 н. р. виняток склав Чернігівський регіон), згідно із законами України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та «Про вищу освіту» та іншими документами. Серед регіонів, де найбільше навчається іноземних студентів, перше місце посідає Харківський (близько 19 тис. студентів), друге – м. Київ – майже 11 тис. і третє місце – Одеський – 5,4 тис. студентів. Серед окремих вищих навчальних закладів виділяються Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Вінницький національний медичний університет, Національний авіаційний університет.

Підготовка в українських вишах фахівців для інших держав сприяє зміцненню економіки країни*. Ефективність же інтернаціоналізації вищої освіти передбачає відповідність її змісту поставленій меті, принципам багатовимірності. І тут важливо використати позитивний досвід інших країн. Приміром, у Канаді звертають увагу на те, щоб інтернаціоналізований навчальний план охоплював реальні знання про соціально-культурні особливості інших культур, забезпечував зміни в реакції особистості на культурні особливості, на формування культурної поведінкової вмілості, здатності до збереження культурної ідентичності в умовах полікультурного суспільства.

Інтернаціоналізації освіти в Україні сприятиме й поширення англійської мови не лише в навчальних закладах, а й у виробничій діяльності. До речі, в Україні 2015 р. було оголошено роком англійської мови. Особливо широко англійська мова використовується в медичній і точних науках. Більш глибоке оволодіння студентами, аспірантами іноземною мовою – це складова інтернаціоналізації освіти, важливим показником якої є мобільність не лише студентів, але й викладачів ВНЗ. Якщо мобільність студентів пов'язана, як правило, з навчальною діяльністю, то професорсько-викладацького складу – перш за все з науковою діяльністю, а також використанням викладачів ВНЗ для виконання інших видів діяльності. Так, до процесу інтернаціоналізації навчання у вишах Канади активно залучають іноземних експертів для розроблення навчальних планів перш за все дисциплін, які є інтернаціональними за своєю природою. Тут також особливу увагу приділяють організації навчальних турів, роботі в міжнародних корпораціях, організаціях, дослідницьких центрах тощо.

Подальшому посиленню інтернаціоналізації вищої освіти в нашій країні, як стверджують фахівці, має сприяти:

- інтернаціоналізація навчальних планів, гармонізація програм навчання;
- створення системи визнання навчальних планів і дипломів;
- зростання значущості оволодіння іноземними мовами й навчання англійською мовою, розвиток навичок міжкультурного спілкування; включення в науково-освітні професійні мережі, участь у культурних програмах, розвиток навичок адаптування до культурних особливостей глобального академічного середовища, що сприяє особистісному розвитку;
- орієнтація на світові стандарти тощо [8].

* Навчання іноземних студентів приносить вітчизняним вищим навчальним закладам понад 120 млн дол. на рік. Навчання іноземного студента в Україні у середньому на 30% дорожче за вітчизняного контрактника.

Висновки. Останнім часом у світі склалася стійка тенденція до інтернаціоналізації та інтеграції освіти. Подальший розвиток вищої освіти в Україні також буде пов'язаний з її успішним входженням у єдиний європейський освітній простір, з її інтернаціоналізацією. А це значить, що зросте мобільність студентів, виїзд частини студентів для навчання за кордон. Повернення дипломованих фахівців, які отримали вищу освіту в європейських вишах, позитивно позначиться на соціально-економічному розвитку України, сприятиме підвищенню якості підготовки кадрів, вищої освіти в цілому. Студентський обмін розглядається нами як потужний засіб розвитку світового ринку фахівців. Надалі зростатиме мобільність і серед викладацького складу, їх участь у міжнародних тренінгах перш за все для молодих дослідників і викладачів. Це дозволить більш успішно використовувати досвід інших країн, у тому числі новітні технології у навчальному процесі. Водночас такий підхід дозволить розширити експорт освітніх послуг українських вищих навчальних закладів. Адже нині, незважаючи на те, що ємність ринку освітніх послуг надзвичайно велика (близько 50-60 млрд дол.), частка української освіти на цьому ринку залишається вкрай малою (значно менше піввідсотка). Активізації інтернаціоналізації вищої освіти сприятиме також і посилення впливу міжнародних професійних об'єднань, які останнім часом значну увагу приділяють забезпеченню якості освіти, реалізації стандартних вимог, критеріїв професіоналізму.

Усе це, на нашу думку, сприятиме підвищенню якості освіти, зростанню показника іноземних студентів, які навчаються в українських вишах, розширенню освітніх послуг на перспективних ринках, що є одним із ключових показників інтернаціоналізації освіти в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В какие страны Европы едут учиться украинские студенты. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.aqif.ua/society/social/1106906>
2. В какие страны едут учиться украинские студенты. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/ukraine/V-kakie-strany-edut-uchitsya-ukrainskie-studentu-454364.html>
3. Вишневський О. Про перспективи реформування середньої освіти в Україні / О. Вишневський // Директор школи. – 2015. – № 4(100). – С. 11-16.
4. Вища освіти України і Болонський процес: навчальний посібник / М. Ф. Степко. Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін; за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
5. Данилишин Б. Соціальна безпека – підгрунття сталого розвитку / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник Національної академії наук України. – 2010. – №1. – С. 20-29.
6. Долішній М. Ринок освітніх послуг: основні тенденції та шляхи модернізації / М. Долішній, В. Куценко // Україна: аспекти праці. – 2005. – №8. – С. 28-34.
7. Зорников И. Н. Международная деятельность современного университета: вызовы нового столетия. 2002 [Электронный ресурс] / И. Н. Зорников – Режим доступа: <http://www.rciabc.vsu.ru/inzorg/paper1.htm>
8. Нітенко О. В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету / О. В. Нітенко // Освітнологічний дискурс. – 2015. – № 2(10). – С. 205-212.
9. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2014/15 навчального року. Статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики, 2015. – 166 с.
10. Пометун О. Турбуємося про майбутнє сьогодні / О. Пометун // Заступник директора школи. – 2015. – № 5. – С. 4-15.
11. AUCC : Internationalization of the curriculum [Electronic resource] – August, 2007. – URL : http://www.aucc.ca/_pdf/english/publication/surrisulum.

REFERENCES:

1. «In which countries of Europe are going to learn Ukrainian students», available at: <http://www.aqif.ua/society/social/1106906> (Accessed 1 October 2015).
2. «In which countries are going to learn Ukrainian students», available at: <http://www.segodnya.ua/ukraine/V-kakie-strany-edut-uchitsya-ukrainskie-studentu-454364.htm> (Accessed 1 October 2015).
3. Vyshnevskyy, O. (2015), «On the prospects of reforming secondary education in Ukraine», *Dyrektoreshkoly*, vol. 4(100), pp. 11 – 16.
4. Stepko, M.F., Bolyubash, Ya.Ya., Shynkaruk, V.D., Hrubinko, V.V. and Babyn, I.I.; edited Kremen, V.H. *Vyshcha osvita Ukrayiny I Bolonskyy protses: Navchalnyy posibnyk* [Higher education Ukraine and the Bologna Process: Manual], Navchalna knyha – Bohdan, Ternopil, Ukraine.
5. Danylyshyn, B. and Kutsenko, V.I. (2010), «Social Security – the foundation of sustainable development», *Visnyk Natsionalnoyi arademiyi nauk Ukrayiny*, [Bulletin of the National Academy of Ukraine], vol. 1, pp. 20 – 29.
6. Dolishniy, M.I. and Kutcenko, V.I. (2005), «Educational services market: key trends and ways of modernization», *Ukrayina: aspekty pratsi*, vol. 8, pp. 28 – 34.

7. Zornikov, I.N. (2002), «International activities of the modern university: challenges of the new century», available at: <http://www.rciabc.vsu.ru/inzor/paper1.htm> (Accessed 30 September 2015).
8. Nitenko, O.V. (2015), «The internationalization of higher education as a factor of University», *Osvitohichnyy dyskurs*, vol. 2(10), pp. 205 – 212.
9. State Statistics Service of Ukraine (2009), «Osnovni pokaznyky diyalnosti vyshchych navchalnykh zakladiv Ukrayini na pochatok 2014/15 navchalnoho roku. Statystychnyj byuлетен» [The main indicators of the higher educational institutions of Ukraine at the beginning of the 2014/15 academic year. Statistical Bulletin], Kyiv, Ukraine.
10. Pometun, O. (2015), «Worry about the future today», *Zastupnyk dyrektora shkoly*, vol. 5, pp. 4 – 15.
11. (2007), «AUCC: Internationalization of the curriculum», available at: http://www.aucc.ca/_pdf/english/publication/surrisulum (Accessed 1 October 2015).

УДК 34.01:378.4.

Гарашук Олена Василівна, доктор економічних наук, професор, завідувач сектора взаємодії з громадськістю та ЗМІ і міжнародного співробітництва відділу організаційно-інформаційного забезпечення та роботи з персоналом Державної інспекції навчальних закладів України. **Куценко Віра Іванівна**, доктор економічних наук, професор, Головний науковий співробітник ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». **Інтернаціоналізація вищої освіти України – шлях до її входження в єдиний європейський освітній простір і підвищення якості освіти**. Висвітлено сутність і значення інтернаціоналізації вищої освіти, а також основні чинники її розвитку та складові. Розкрито місце й роль у забезпеченні інтернаціоналізації вищої освіти залучення до навчання в українських вищих навчальних закладах іноземних студентів, активного впровадження у навчальний процес англійської мови, реалізації Болонської декларації щодо мобільності студентів і викладачів. Особливу увагу приділено ролі інтернаціоналізації у підвищенні якості послуг, які надає українська вища школа, та прискоренню її входження в єдиний європейський освітній простір. Визначено основні напрями інтернаціоналізації вищої освіти в Україні.

Ключові слова: інтернаціоналізація освіти, освітній простір, якість освіти, нові технології.

UDC 34.01:378.4.

Garashchuk Olena, Doctor of Sciences (Economics), Prof., Section Head of Public Relations and the Media and International Cooperation Department of Organizational and Information Support and Work with the Staff Accountable to State Inspection of Educational Institutions of Ukraine. **Kutchenko Vira**, Doctor of Sciences (Economics), Prof., Chief Researcher at State Institution «Institute for Environmental Economics and Sustainable Development of the National Academy of Sciences of Ukraine». **Internationalization of Higher Education in Ukraine As Its Way to Single European Educational Space and Improve the Quality of Education**. It is described the nature and significance of internationalization of higher education, as well as the main factors of its development and components. The article reveals the place and role in the internationalization of higher education bring to learning Ukrainian institutions of higher education of foreign students in the active implementation of the learning process of the English language, the implementation of the Bologna Declaration on the mobility of students and teachers. Particular attention is paid to the role of internationalization in improving the quality of services offered Ukrainian high school, and accelerate its entry into the common European educational space. The authors identified the basic directions of the internationalization of higher education in Ukraine.

Keywords: internationalization of education, educational space, quality, new technology.

УДК 34.01:378.4.

Гарашук Елена Васильевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая сектором взаимодействия с общественностью и СМИ и международного сотрудничества отдела организационно-информационного обеспечения и работы с персоналом Государственной инспекции учебных заведений Украины. **Куценко Вера Ивановна**, доктор экономических наук, профессор, главный научный сотрудник ГУ «Институт экономики природопользования и устойчивого развития Национальной академии наук Украины». **Интернационализация высшего образования Украины – путь к ее вхождению в единое европейское образовательное пространство и повышению качества образования**. Освещены сущность и значение интернационализации высшего образования, а также основные факторы его развития и составляющие. Раскрыты место и роль в обеспечении интернационализации высшего образования привлечения к обучению в украинских высших учебных заведениях иностранных студентов, активного внедрения в учебный процесс английского языка, реализации Болонской декларации в отношении мобильности студентов и преподавателей. Особенное внимание уделено роли интернационализации в повышении качества услуг, которые предоставляет украинская высшая школа, и ускорению ее вхождения в единое европейское образовательное пространство. Определены основные направления интернационализации высшего образования в Украине.

Ключевые слова: интернационализация образования, образовательное пространство, качество образования, новые технологии.